

נשא

מדוע נכתבו הפרשיות של פרשת נשא דווקא שם?

הקדמה

בפרשת נשא שבעה נושאים:

1. מנין הלויים ותפקידיהם (פ"ד),
2. שילוח טמאים (ה, א-ד),
3. גזל הגר (ה, ה-ז),
4. סוטה (ה, יא-לא),
5. נזיר (ו, א-כא),
6. ברכת כהנים (ו, כב-כו),
7. קרבנות הנשיאים (פ"ז).

הנושא הראשון שעוסק במנין הלויים ובתפקידיהם, ממשיך את פרשת במדבר, וזה מובן מאד. אבל על שאר הפרשיות יש לשאול: מדוע נכתבו פרשיות אלו בפרשת נשא? לכאורה היה מתאים יותר שכל שש הפרשיות הללו תופענה בחומש ויקרא:

פרשת שילוח טמאים היה מתאים שתופיע בסוף פרשת מצורע, (סוף פרק ט"ו), אחרי שבפרקים י"א-ט"ו מרוכזים רוב דיני טומאה וטהרה, ובהם גם דיני זב ומצורע.

פרשת גזל הגר, שבה מצווה הגוזל להביא קרבן אשם גזילות, היה מתאים שתופיע בסוף פרשת ויקרא (ה, כ-כו), שם מופיע דין אשם גזילות.

פרשת סוטה, שבה מצווה הסוטה להביא מנחה, היה מתאים שתופיע לקראת סוף פרשת ויקרא (ה, יג), בצמוד למנחת חוטא, שדומה לה, שגם כן באה על חטא, והן שתי המנחות היחידות שאין בהן שמן ולבונה¹.

פרשת נזיר, שבה מצווה הנזיר להביא קרבנות בסוף ימי נזירותו, ואם הוא נטמא הוא צריך להביא קרבן אשם, היה מתאים שתובא בסוף פרשת ויקרא (ה, יד-כו), יחד עם שאר האשמות.

פרשת ברכת כהנים היה מתאים שתופיע בפרשת שמיני (ט, כב), שם מסופר שאהרן ברך את עם ישראל בברכת כהנים (רש"י שם).

¹ ויקרא ה, יא ובמדבר ה, טו, מנחות פ"ה מ"ג.

גם **פרשת קרבנות הנשיאים** היה מתאים שתופיע בפרשת שמיני (פרקים ט'-י), שם מסופר על יום חנוכת המשכן. נאמרו על כך מספר הסברים.

א. הסברי רש"י

רש"י התייחס לחלק מהפרשיות:

1. פרשת שילוח טמאים

על מיקומה של פרשת שילוח טמאים כאן כתב רש"י (ה, ב): "פרשה זו נאמרה ביום שהוקם המשכן, ושמונה פרשיות נאמרו בו ביום, כדאיתא במסכת גיטין בפרק הניזקין (ס ע"א)".

הסביר המהר"ל ב"גור אריה" את דברי רש"י: "אף על גב שפרשה זאת כתובה אחר הקמת המשכן, ביום שהוקם המשכן נאמרה. דלא יתכן לומר שכבר הוקם ולא יהיו הטמאים משולחים מן המחנה, שהרי יהיו נכנסים אף למחנה שכינה! ולפיכך על כרחך תאמר דביום שהוקם נאמרה. וכדי שלא יקשה לך: הרי אינה סמוכה להקמת המשכן! לפיכך אמר רש"י שאין זה קשיא, שהרי 'שמונה פרשיות נאמרו באותו יום', ואין אחת מהם סמוכה להקמת המשכן".

אמנם המהר"ל כתב שכל שמונה הפרשיות שנאמרו ביום שהוקם המשכן אינן כתובות בסמוך להקמת המשכן, אבל יש להבין: מדוע כל הפרשיות הללו לא נכתבו בסמוך להקמת המשכן? עיין על כך בסמוך.

2. פרשת סוטה

על מיקומה של פרשת סוטה כאן כתב רש"י (ה, יב): "איש איש כי תשטה אשתו - מה כתוב למעלה מן הענין? 'ואיש את קדשיו לו יהיו' (ה, י), אם אתה מעכב מתנות הכהן, חייך שתצטרך לבא אצלו, להביא לו את הסוטה".

כוונת רש"י בדבריו "אם אתה מעכב מתנות הכהן" היא למה שכתוב בסוף פרשת גזל הגר: "וכל תרומה לכל קדשי בני ישראל אשר יקריבו לכהן לו יהיה. ואיש את קדשיו לו יהיו, איש אשר יתן לכהן לו יהיה" (ה, ט-י). ופירש רש"י שם: "ומדרש אגדה: 'ואיש את קדשיו לו יהיו' - מי שמעכב מעשרותיו ואינו נותן, לו יהיו המעשרות, סוף שאין שדהו עושה אלא אחד מעשרה שהיתה למודה לעשות".

מה הקשר בין עיכוב מתנות כהונה להבאת הסוטה לכהן? וכי מפני שהבעל צר עין ואינו נותן מתנות כהונה, אשתו תחטא בחטא כל כך חמור שחייבים עליו מיתה?! עיין על כך במפרשים².

3. פרשת נזיר

על מיקומה של פרשת נזיר כאן כתב רש"י (ו, ב): "למה נסמכה פרשת נזיר לפרשת סוטה? לומר לך שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין, שהוא מביא לידי ניאוף (סוטה ב ע"א)".

4. פרשת קרבנות הנשיאים

על מיקומה של פרשת קרבנות הנשיאים כאן כתב רש"י: "ראש חדש ניסן היה". אם כן פרשת הנשיאים נאמרה גם כן בראש חדש ניסן, כמו פרשת שילוח טמאים.

5. סיכום ביניים לשיטת רש"י

לפי רש"י שלש הפרשיות האמצעיות - גזל הגר סוטה ונזיר - מקושרות זו לזו, אך רש"י לא הסביר מדוע הן כתובות דווקא כאן. לעומת זאת פרשת שילוח טמאים שלפניהן, נאמרה בר"ח ניסן, וגם פרשת קרבנות הנשיאים שאחריהן נאמרה בר"ח ניסן.

² כתב ה"גור אריה": "וכאשר תבין עוד דבר זה על אמיתתו, יש לך לדעת שהוא מידה כנגד מידה, לפי שהוא אינו רוצה ליתן המתנות לכהן, מפני שאומר: 'למה יתן ממון שלו לכהן', לפיכך אמר הכתוב: 'חייד שתצטרך לו, שתדע מעלת הכהן, שהכהן הוא האמצעי בין הקדוש ברוך הוא ובין ישראל לעשות שלום ביניהם על ידי הקורבנות, כי ישראל נקראים 'אשה' להקדוש ברוך הוא, כדכתיב: 'אם לא תדעי לך היפה בנשים' (שיר השירים א, ח), ובהרבה מקומות נקראים 'אשה', לפיכך צריך לכהן להביא אליו הסוטה, שיעשה גם כן שלום בינו ובין אשתו... וזהו בודאי דומה לגמרי מה שהכהן עושה שלום בין ישראל לאביהם שבשמים, ומשרה שכיהן בארץ".
הסבר אחר כתב ה"באר בשדה": "הקשו המפרשים: 'טוביה חטא וזיגוד מינגדי' (פסחים ק"ג ע"ב)!! דאיך תיסק אדעתין דעבירת הבעל תגרום עבירה לאשתו?! ונראה לעניות דעתי דכשהאיש מונע עצמו מליתן מפירותיו חלק ד', אז הקב"ה פורע לו מידה כנגד מידה, שמונע הוא ממנו גם כן פרי אדמה ופרי בטן, ונעשית אשתו עקרה. ואז אשתו מוכרחת להיסתר עם אחרים בפני בעלה, כדי שיקנא לה בעלה וישקנה מי סוטה, כדי שאחר כך יתקיים בה 'ונקתה ונזרעה זרע - שאם היתה עקרה יולדת', כמו שאמרה חנה: 'אם ראה תראה', כדאיתא בפרק אין עומדין' (ברכות לא ע"ב)". כעין זה כתב גם בספר "בנין אריאל" לרבי שאול מאמסטרדם. ועיין עוד ב"כלי יקר", ב"צדה לדרך", ב"נחלת יעקב", ב"משכיל לדוד", ב"פנים יפות", ב"תורה תמימה", ב"בוכרת בחיים", ב"אזנים לתורה", ב"ברכת אשר" וב"עין איה" לברכות סג ע"א אות שיח.

אבל לא מובן מדוע הפרשיות שנאמרו בר"ח ניסן נכתבו כאן, ולא בפרשת שמיני, ועוד שגם כאן הפרשה האחרונה נפרדת מהראשונה.

6. הסבר בשיטת רש"י

אולי ניתן לענות על חלק מהשאלות על פי מה שיש להתבונן בהמשך הפרשיות בתחילת פרשת בהעלתך.

בתחילת פרשת בהעלתך כתב רש"י: "למה נסמכה פרשת המנורה לפרשת הנשיאים? לפי שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה דעתו, שלא היה עמהם בחנוכה, לא הוא ולא שבטו. אמר לו הקדוש ברוך הוא: חייך, שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומטיב את הנרות". אם כן יש קשר בין פרשת המנורה לפרשת הנשיאים.

עוד נאמר בתורה בראש פרשת פסח שני: "וידבר ד' אל משה במדבר סיני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים בחדש הראשון לאמר" (ט, א) כלומר: בחדש ניסן, ואמרו חז"ל שפרשה זו נאמרה גם כן בראש חדש ניסן (פסחים ו ע"ב).

אם כן פרשת קרבנות הנשיאים, שנאמרה בראש חדש ניסן, אינה עומדת לבדה, אלא צמודות אליה פרשיות נוספות שנאמרו בראש חדש ניסן!

הדברים יובהרו עוד יותר על פי מה שרש"י רמז ואמר: "שמונה פרשיות נאמרו בו ביום, כדאיתא במסכת גיטין". מהן אותן שמונה פרשיות?

כך נאמר שם בגמרא בגיטין (ס ע"א): "שמונה פרשיות נאמרו ביום שהוקם בו המשכן, אלו הן: פרשת כהנים, ופרשת לויים, ופרשת טמאים, ופרשת שילוח טמאים, ופרשת אחרי מות, ופרשת שתויי יין, ופרשת נרות, ופרשת פרה אדומה".

פירש רש"י: "פרשת לויים - 'קח את הלויים' דבהעלותך (ח, ה-כז), שבה הלכות לויים.

פרשת טמאים - 'ויהי אנשים' וגו' (ט, א-יד) משום הלכות הפסח.

ופרשת נרות - 'בהעלותך', לפי שבו ביום התחילו להדליק".

לפי זה כל שלש הפרשיות הראשונות של פרשת בהעלתך נאמרו בראש חדש

ניסן, כמו פרשת הנשיאים ופרשת ברכת כהנים!

אבל עדיין יש לשאול: מדוע נכתבו פרשיות אלו דווקא כאן? ומדוע פרשת

שילוח טמאים, שנאמרה גם היא בראש חדש ניסן, אינה צמודה אליהן?

עין בסמוך בהסברי רבנו מיוחס שהמשיך את שיטת רש"י, ולפיו הכל מיושב!

ב. הסברי רבנו מיוחס³

1. פרשת שילוח טמאים

על מיקומה של פרשת שילוח טמאים כאן כתב רבנו מיוחס (ה, א): "פרשה זו נאמרה ביום שהוקם המשכן, כמו שכתבנו בפרשת יין ושכר (ויקרא י, ט), אלא שהקדים מעשה הדגלים להודיעך המחנות והמחיצות, ואחר כך הודיעך שילוח טמאים".

רבנו מיוחס כתב כרש"י, שפרשת שילוח טמאים נאמרה ביום שהוקם המשכן, אך הוא הוסיף והסביר מדוע נכתבה הפרשה דווקא כאן: אחרי שהתורה פירטה את סדר המחנות, היא כתבה את מצות שילוח הטמאים אל מחוץ למחנות!

2. פרשת נזיר

על מיקומה של פרשת נזיר כתב רבנו מיוחס (ו, ב) כמו רש"י: "לכך נסמכה פרשת נזיר לפרשת סוטה לומר לך שהרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין, שלא יבוא לידי כך, שהיין גורם לכל אלה".

3. פרשת ברכת כהנים

על מיקומה של פרשת ברכת כהנים כאן כתב רבנו מיוחס (ו, כג): "למה נסמכה ברכה לנזיר? לומר לך שכהן מברך אסור ביין, כנזיר (תענית כו ע"ב)". רבנו מיוחס קישר את פרשת ברכת כהנים לפרשת נזיר! עוד כתב רבנו מיוחס שם: "דבר אל אהרן - אף פרשה זו ביום שהוקם המשכן נאמרה, כמו שנאמר להלן: 'וישא אהרן את ידיו' (ויקרא ט, כב)". רבנו מיוחס הדגיש שגם פרשת ברכת כהנים נאמרה ביום הקמת המשכן, בדומה לפרשת שילוח טמאים⁴!

³ פירוש על ספר במדבר לרבנו מיוחס ב"ר אליהו, הוצאת מוסד הרב קוק ירושלים, תשל"ז. רבנו מיוחס היה מחכמי ישראל בזמן הראשונים, לפני כשמונה מאות שנה, וחי בארץ יון, והוא מובא בדברי הרא"ם בויקרא יא, לח, במדבר ז, טז, ודברים א, מו. על תולדותיו ועל דרכי פרשנותו עיין במבוא לפירושו על ספר דברים בהוצאת מוסד הרב קוק ירושלים, תשכ"ח. עוד יצא פירושו על חומש ויקרא בהוצאת הרב רוזנברג, בני ברק תשס"ה. דבריו הוקדמו לדברי הרמב"ן כיון שהם קרובים לדברי רש"י.

⁴ עיין בהערת המהדיר לרבנו מיוחס (ו, כג) שכתב: "ראה גיטין ס ע"א: 'שמונה פרשיות נאמרו ביום שהוקם המשכן, פרשת כהנים וכו'". וכנראה שרבינו פירש שכל הדברים הנוגעים לעבודת הכהנים וממילא ברכת כהנים בכלל".

4. פרשת קרבנות הנשיאים

על מיקומה של פרשת קרבנות הנשיאים כאן כתב רבנו מיוחס (ז, א): "ויהי ביום כלות משה - זה מקומו למעלה, אצל הקמת המשכן, לפי שזה קודם לדגלים, ולא נכתב כאן אלא מפני שצריך להודיענו שהעגלות ניתנו לבני גרשון ולבני מררי. והקדים משמרות הלויים, ואחריו כתב קרבן הנשיאים. וכן אף חנוכת המזבח קודם למעשה הדגלים, ולא נכתב כאן אלא מפני שצריך להודיעך שהקריבו כסדר הדגלים, אבל מקומו למעלה".

רבנו מיוחס כתב שפרשת קרבנות הנשיאים נאמרה ביום שהוקם המשכן, אך הוא הוסיף והסביר גם מדוע נכתבה הפרשה דווקא כאן: אחרי שהתורה פירטה את משא הלויים, היא כתבה את נתינת העגלות והבקר ללויים. ואחרי שהיא פירטה את סדר הדגלים היא כתבה שהקרבנות הנשיאים היתה לפי סדר הדגלים⁵.

5. פרשת המנורה

על מיקומה של פרשת המנורה כתב רבנו מיוחס (ח, ב): "בהעלתך את הנרות - אף פרשה זו נאמרה ביום שהוקם המשכן, ולפי שהזכיר חנוכת המזבח כתבו עמו".

6. פרשת הלויים

על מיקומה של פרשת הלויים כאן כתב רבנו מיוחס (ח, ו): "קח את הלויים - אף פרשה זו נאמרה ביום שהוקם המשכן, ולפי שחנוכת המזבח מאוחר נתאחר אף זה, ושניהם בפרק אחד היו"⁶.

יש לציין שרבנו מיוחס בויקרא י, ט כתב: "יין ושכר - פרשה זו נאמרה ביום שהוקם המשכן ושבע אמרות [כנראה צ"ל: אחרות] עמה, ואלו הם: 1. פרשת ברכת כהנים, 2. ופרשת לויים, 3. ופרשת טמאים, 4. ופרשת שילוח טמאים, 5. ופרשת אחרי מות, 6. ופרשת פרה, 7. ופרשת נרות. מפורש ברבנו מיוחס כאן שגרס בגמרא: "פרשת ברכת כהנים! או לפחות הסביר כך את הגמרא. ⁵ עוד כתב רבנו מיוחס (ז, ה): "ונתת אותם ללויים - שמעשה אלו ואלו היה באחד בניסין". ועיין ברבנו מיוחס לעיל א, מז: "לא התפקדו בתוך בני ישראל - בזמן שנמנו ישראל, אלא קודם להם חדש אחד, לפי שפרשת הלויים נאמרה ביום שהוקם המשכן, אלא שנכתב בסדר מנינם של ישראל". עוד כתב רבנו מיוחס (ז, יב): "ביום הראשון - הוא אחד בניסין, ביום שהוקם המשכן, כמו שנאמר: 'ביום המשח אותו'". ⁶ עיין בהערת המהדיר לרבנו מיוחס, שהובאה בהערה שלפני הקודמת, שעל פי דבריו יש לפרש שכל פרשות הלויים כלולות במה שאמרה הגמרא "פרשת לויים".

7. פרשת פסח שני

על מיקומה של פרשת פסח שני כתב רבנו מיוחס (ט, א): "אף פרשה זו קדמה למעשה הדגלים, כמו שמוכיח בענין [-התאריך!], אלא מפני שכתב חנוכת המזבח ומעשה הלויים, כתבו אחריהם, שכן היה סדרם זה אחר זה. וכן מוקדם אף פרשת פרה וטומאת מת לכל אלו, אלא שהקדים את צרכי המשכן והעבודות והמסעות, ואותן איחרו עם מתנות כהונה ומשמרתם, שאף היא משמרת כהונה היא. למדנו שאין מוקדם ומאוחר בתורה, אלא פעמים שהמוקדם מאוחר והמאוחר מוקדם".

8. סיכום שיטת רבנו מיוחס

רבנו מיוחס נקט בהסברים הדומים להסברי רש"י, אך הוא הוסיף הרבה על דבריו.

אמנם הוא לא התייחס כלל לפרשת גזל הגר, אך לעומת זאת הוא הוסיף על דברי רש"י וקישר את פרשת נזיר לברכת כהנים, ומתוך כך מקושרות הפרשיות שלא נאמרו בר"ח ניסן - גזל הגר סוטה ונזיר - עם הפרשיות שכן נאמרו בו: שילוח טמאים, ברכת כהנים וקרבת הנשיאים.

כמו כן הוא הסביר מדוע הפרשיות שנאמרו בר"ח ניסן נכתבו דווקא כאן: אחרי פירוט סדר המחנות ומשא הלויים, נאמרו הפרשיות העוסקות בשילוח הטמאים אל מחוץ לאותם מחנות והמצוות הנוהגות בלויים והקרבת הנשיאים! כמו כן הוא הסביר שגם שלש הפרשיות הראשונות של פרשת בהעלתך נאמרו בראש חדש ניסן!⁷

ג. הסברי הרמב"ן והאברבנאל**1. פרשת שילוח טמאים**

על מיקומה של פרשת שילוח טמאים כאן כתב הרמב"ן (ה, ב): "וישלחו מן המחנה - אחר שהקים את המשכן, ציוה בשילוח הטמאים מן המחנה, שיהיה המחנה קדוש, וראוי שתשרה בו שכינה".

האברבנאל (ה, א) הרחיב יותר: "צו את בני ישראל וישלחו מן המחנה - הנה נסמכה הפרשה הזאת לפרשת מחנות הדגלים והלויים, לפי שכבר נאמר בספר ויקרא לענין המצורע: 'בדד ישב, מחוץ למחנה מושבו' (יג, מו). אמנם, עד שלא

⁷ לפי דבריו גם מובן מדוע לא פתח החומש ב"ויהי ביום כלות משה", שכן היינו צריכים להקדים את תפקיד הלויים, כדי שנבין מדוע ניתנו העגלות לבני גרשון ולבני מררי!

נבדלו בני ישראל והלויים במחניהם, לא הוצרכו לשלוח טמאים, כי הענין תלוי בהם, כמו שאמר: 'ולא יטמאו את מחניהם'. אבל עתה, אחרי שסדר כל המחנות איש על מקומו, כהנים במשמרתם ולויים במושבם וישראל במעמדם, ציוה את העם שיעשו מה שכבר ציוה אותם בענין המצורעים וכל טמא לנפש".

2. פרשת גזל הגר

על מיקומה של פרשת גזל הגר כאן כתב הרמב"ן (ה, ב): "ובעבור שְׁמִנָה ישראל למשפחותם לבית אבותם, והבדיל מהם ערב רב אשר בתוכם, השלים באשם הגזילות דין הגוזל את הגר".

הסביר ה"חתם סופר" את דברי הרמב"ן: "כיון שעל ידי הדגלים שנשארו הגרים מבחוץ היו מקילים [בני ישראל] לטעות דממונם [של הגרים] מותר, קמשמע לן [שאסור]"⁸.

ה"יקב אפרים" הביא את דברי ה"חתם סופר", וכתב על כך: "לעניות דעתי קשה לומר כן בכוונת רבנו, כי מדוע שתהיה הוה אמינא שכיון שנשארו הגרים מחוץ לדגלים שיהיה ממונם של הגרים מותר. ומה יעשו בכל המצוות המבוארות בגרים, הכתובות בפרשת קדושים (יט, לג-לד), והחמיר בהם יותר מבישראל! ואולי כוונת ה'חתם סופר' לומר שכיון שנשארו הגרים מבחוץ היה עולה על הדעת שאם כבר גזל אחד את הגר ונשבע לו, ומת הגר בלי בנים אין על הנגזל מעתה ולא כלום, קמשמע לן דאשם אשם הוא, ונותן הדמים לכהנים. אבל גם זה דחוק בכוונת הרמב"ן".

המשיך ה"יקב אפרים" וכתב: "לעניות דעתי כוונתו [של הרמב"ן] היא כי קודם שנבדלו הערב רב מישראל על ידי המפקד הזה, לא היו יודעים בבירור מי הוא מישראל ומי הוא מהגרים, כי במפקד הזה נאמר: 'ויתילדו על משפחתם לבית אבתם' (א, יח), וכתב רש"י שאמר להם להביא עדים וספרי יוחסין. ואם כן עד אז לא היה שייך לצוות דין גזל הגר, כי לא היו יודעים בבירור על כל אחד, אם הוא גר או ישראל. וודאי שהיו מפורסמים וידועים בין מאלה ובין מאלה, אבל הרבה מהמון העם לא היה נודע מהיכן הם, ולא היה שייך לצוות על גזל הגר, עד אחר שנתבררו על ידי שנמנו למשפחתם לבית אבתם"⁹.

כלומר: עד עתה לא היה ברור מספיק מי מבני ישראל ומי גר, וכעת, שהתיחסו למשפחותם לבית אבותם, התברר מי גר, שדינו שונה מישראל, שאם גזלוהו ונשבעו לו לשקר ומת הגר - יש להביא את הכסף לכהן.

⁸ "תורת משה" על התורה דף יב ע"ב ד"ה "והתודו".

⁹ עיין שם שהאריך עוד.

נראה להוסיף שדווקא כעת, אחרי שהגרים הובדלו מעם ישראל, הם הרגישו יותר מנוודים ומרוחקים, ולכן ציוותה תורה על גזל הגר: "האשם המושב לד' לכהן" (ה, ח), ופירש רש"י: "לד' לכהן - קנאו ד', ונתנו לכהן שבאותו משמר". כלומר: הגר שאין לו קרוב, ד' אומר שהוא כביכול הקרוב שלו, והכהן הוא הקרוב שלו, וכל זה כדי לפייסם.

3. פרשת סוטה

על אי כתיבתה של פרשת סוטה בפרשת ויקרא כתב הרמב"ן (ה, ט): "ולא נזכרה מנחת הסוטה עם שאר המנחות בתורת כהנים, בעבור שהיא מנחת קנאות, ואינה לכפרה, והשלים בכאן את דינה".

בכך ענה הרמב"ן על השאלה מדוע לא נכתבה פרשת סוטה בפרשת ויקרא, בצמוד לפרשת מנחת חוטא: אמנם שתי המנחות באות על חטא ואין בהן שמן ולבונה, אבל מטרת מנחת הסוטה שונה ממטרת מנחת החוטא: מנחת החוטא באה לכפר עליו, ואילו מנחת הסוטה איננה מכפרת עליה, אלא היא מנחת קנאות, שמעוררת עליה את מידת הדין!¹⁰

עדיין יש לשאול: מדוע נכתבה הפרשה דווקא כאן?

כתב על כך הרמב"ן (שם): "ועוד בעבור שיחס את העם לבית אבותם, נתן להם דת ודין לדעת הממזרים, שאינם בני בעלי אמותם, כאשר יבא חשד בלב האיש על אשתו".

כלומר: כיון שבפרשת במדבר נצטוו משה ואהרן למנות את בני ישראל לפי בתי אבותם, נתנה התורה כאן אפשרות לבדוק שאכן הבנים שהאשה ילדה הם הבנים של בעלה, ולא של איש זר.

4. פרשת נזיר

על מיקומה של פרשת נזיר כאן כתבו הרמב"ן והאברבנאל ארבעה הסברים: א. כתב הרמב"ן (ה, ט): "וכן השלים בקרבנות דין הנזיר, כי אחרי שהוקם המשכן ונבדלו מהם הטמאים, לקח מבחוריהם לנזירים אשר צבאו פתח אהל מועד לעמוד לפני ד' לשרתו ולברך בשמו".

דברי הרמב"ן על היחס בין הבדלת הטמאים לבין הנזירים אינו מובן מספיק. אמנם נכון שהנזיר אסור להיטמא למת, אבל לא מובן מספיק מדוע נאמרו דיני הנזיר דווקא כעת, ולא בצמוד לדיני טומאת מת.

¹⁰ עיין ברש"י וברמב"ן בפסוק ט"ו.

ב. הסבר אחר, שדומה במקצת לדברי הרמב"ן כתב האברבנאל (ו, א): "איש או אשה כי יפליא לנדר נדר נזיר להזיר לדי' - מפני שהקב"ה ציוה לסדר מדרגות עמו: למשרתיו הכהנים לבדם, והלויים לבדם, וישראל בדגליהם לבדם, וציוה אחריהם בטהרת המחנה מהמצורעים והטמאים, וכן מהגזלנים, וכן מהממזרים, בני הנשים שזנו תחת בעליהן, ציוה עתה לעשות בקרב עמו מדרגה אחרת, מאנשים שיהיו יותר קדושים משאר העם וגם מהלויים, ולא יהיו לויים. וכן בדברים אחרים יהיו יותר קדושים מכהני ד', ולא יהיו כהנים, והם הנזירים. כי הנה קדושתם תתחלף מקדושת הכהנים במה שאין קדושתם מלידה ומבטן ומהריון ככהני ד', ולא תמידים כמוהם, כי נזירות ברצון הנזיר כפי נדרו, אם בזמן רב או מועט".

כלומר: הנזיר הוא בעל מדרגה נוספת בעם ישראל, והוא נזכר אחרי כל המדרגות של כהנים, לויים, ישראלים, האנשים טמאים למדרגותיהם, והממזרים. אולי ניתן להוסיף שדווקא אחרי שהבכורות הפסיקו לעבוד, והוחלפו בלויים, נתן ד' אפשרות למי שאינו כהן או לוי, ורוצה להתקדש, שיתקדש בקדושת הנזיר.

ג. הסבר נוסף כתב הרמב"ן על מיקומה של פרשת הנזיר כאן: "ועוד כי האשה שתדור בנזירות - הפך הסוטה, ולפיכך אמר בפרשה: 'איש או אשה כי יפליא' (ו, ב)".

ד. "ורבותינו אמרו עוד: 'למה נסמכה פרשת נזירות לפרשת סוטה? שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין' (סוטה ב ע"א). והטעם, 'כי זנות יין ותירוש יקח לבי' (הושע ד, יא), וגידול השער הפך הבחורים המסלסלים שער ראשם להתנאות, והגידול יוליד דאגה בלב איש. ולפיכך הוא קדוש וצריך להשתמר מן הטומאה, כי הוא ככהן המשרת לאלקיו".

5. פרשת ברכת כהנים

על מיקומה של פרשת ברכת כהנים כאן כתב הרמב"ן (ו, כג): "דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו - כבר הזכרתי בסדר 'ויהי ביום השמיני' (ט, כב) כי ציוה את אהרן לשאת את ידיו אל העם ולברך אותם **ביום ההוא**, וכאן ציוה **לדורות** לאהרן ולבניו, ופירש הברכה שיברכו אותם.

והזכירה בהקמת המשכן, כי שם ציוה ד' את הברכה חיים עד העולם. וכמו שאמרו רבותינו (סוטה לו ע"ב): 'במקדש בשם המפורש, ובמדינה בכנויו. במקדש היו אומרים אותה ברכה אחת, ובגבולין שלש ברכות'. כי הברכה במקדש מיוחדת בשם המיוחד".

כלומר: בפרשת שמיני ברח אהרן את העם, אבל היתה זו מצוה לשעה, וכאן לדורות.

ועוד שהיה ענין לצוות על ברכת כהנים אצלנו, בסמוך לחנוכת המשכן, כי במשכן ובמקדש מברכים בשם המפורש.

6. סיכום שיטת הרמב"ן והאברבנאל

הרמב"ן והאברבנאל נקטו בחלק מהפרשיות כמו רש"י ורבנו מיוחס ובחלק מהפרשיות הסברים שונים מהם. הם הסבירו שהפרשיות כאן ממשיכות את הפרשיות של פרשת במדבר.

כמו כן הם גם הסבירו מדוע נכתבו דווקא כאן הפרשיות שנאמרו בר"ח ניסן: אחרי פירוט סדר המחנות ומשא הלויים!

ד. הסבר הרלב"ג

הסבר אחר, מיוחד מאד, כתב הרלב"ג על כל חמש הפרשיות, וקשר את הסברו זה גם לפרשה השישית, פרשת קרבנות הנשיאים.

1. פרשת שילוח טמאים

על מיקומה של פרשת שילוח טמאים כאן כתב הרלב"ג (ה, א): "צו את בני ישראל וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש - אחר שסידר ענין המחנה במה שיישיר אל השלמות והטוב, זכר מה שסיר ממנו הרע והפסד הסדר".

2. פרשת גזל הגר

על מיקומה של פרשת גזל הגר כאן כתב הרלב"ג (ה, ח): "וידמה שזכר בזה המקום זאת הפרשה, להסיר הרע מהמחנה אשר יביא למריבה וקטטה, והוא שיהיה האדם נזהר מלהחזיק בממון חברו שלא כדין, ולא יסמוך על חולשת שכנגדו שאין לו גואלים. כי התורה שמה גואליו היותר נכבדים שבישראל להשיב האשם אליהם, כדי שלא יהנו לו מעשיו המגונים. וראוי שתדע שהכהן המכפר עליו באיל האשם זוכה בכסף הגזל אם מת הנגזל ואין לו גואל".

3. פרשת סוטה

על מיקומה של פרשת סוטה כאן כתב הרלב"ג (ה, יב): "איש איש כי תשטה אשתו ומעלה בו מעל - הנה סמך זאת הפרשה לפרשה הקודמת שהיתה תכליתה להסיר מחלוקת וקטטה מישראל בכללם, כי זאת הפרשה הוא להסיר הקטטה מהבית. והנה שלום הבית קודם לשלום העם לפי מה שנתבאר בפילוסופיא

המדינית, ואולם התחילה התורה מהשלוש היותר נכבד, המאוחר בסדר, וסיימה בקודם בסדר, כמו שנבאר, וזה ממנהג התורה במקומות רבים". יש לציין שגם חז"ל הדגישו בפרשה זו את השלום, ואמרו: "לעשות שלום בין איש לאשתו אמרה תורה: שמי שנכתב בקדושה ימחה על המים" (שבת קטז ע"א ועוד).

4. פרשת נזיר

על מיקומה של פרשת נזיר כאן כתב הרלב"ג (ו, א): "איש או אשה כי יפליא לנדר נדר נזיר להזיר לדי' - הנה סמך זאת הפרשה לפרשת סוטה שענינה להסיר הקטטה וההפסד מהבית. ולפי שזאת הפרשה הריב וההפסד מהאדם בעצמו, מצד תשוקתו הגופנית אשר יביאהו לחטוא. והשקטת זה הריב הוא ממה שיקדם בסדר בענין שלום הבית ושלום המדינה, ולזה שמתהו התורה אחרון בסדר. וענין זאת הפרשה הוא לרפואת מי שיצרו גובר עליו, כי הוא צריך שיזיר עצמו מן היין, כי היין הוא סיבה חזקה להגביר היצר הרע ולהמשך ממנו ההפסד והגנות במדות ובעיון. ולזה יהיה תועלת עוד בסמיכות זאת הפרשה לפרשת סוטה. אמרו ז"ל: 'כל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין'".

5. פרשת ברכת כהנים

על מיקומה של פרשת ברכת כהנים כאן כתב הרלב"ג (ו, כא): "אחר שזכר מה שיביא להסיר מלחמת האדם עם נפשו, ויסיר הריב והקטטה וההפסד מהבית, כפי מה שבארנו, שהיתה הסיבה בהם שתיית היין. וגם זכר בפרשיות הקודמות תועלות העם בכללו והסרת הקטטה והמריבה מהם, זכר אחר כך זאת הפרשה והיא ברכת כהנים, שהיא מעירה הערה נפלאה על ענין השלמות והשלום האמיתי".

6. פרשת קרבנות הנשיאים

על מיקומה של פרשת קרבנות הנשיאים כאן כתב הרלב"ג (ז, י): "והנה הקריבו הנשיאים קרבנם אצל המזבח בדרך שוה, רצוני לומר שהסכימו כלם בכל אחד מהמינים שהביאו, כאשר הביא זה הביא זה. וכן הענין בעגלות והבקר. כי כן היה ראוי, בדרך שלא יתפאר האחד על חברו".

עוד כתב הרלב"ג בסוף הפרשה (ז, פט): "התועלת הששית הוא במידות: והוא שאין ראוי לאדם שישנה ממנהג חבריו כשהסכימו לעשות פעולה טובה מפורסמת, כדי שיוכל להתפאר עליהם או לביישם, כשיאמר: 'פלוגי עשה כך וכך, ופלוגי לא עשה אלא כך'. ולזה סיפר בנדבות הנשיאים שהיו שוות, לא שינה אחד מהם ממנהג חבריו. ולזאת הסיבה הסכימה דעתם לדעת ד' יתעלה בזה".

7. סיכום שיטת הרלב"ג

לפי הרלב"ג כל הפרשות עוסקות בשלום: בין אדם לחברו ובין איש לאשתו ובין אדם לעצמו!

סיכום

א. שיטת רש"י:

1. פרשת גזל הגר, פרשת סוטה ופרשת נזיר קשורות זו לזו.
2. פרשת שילוח טמאים נאמרה בראש חדש ניסן, וכן נאמרו אז הפרשות האחרונות של פרשת נשא - ברכת כהנים והקרבת הנשיאים - והפרשות הראשונות של פרשת בהעלתך.
3. רש"י לא הסביר מדוע נאמרו הפרשות הללו דווקא כאן.

ב. שיטת רבנו מיוחס:

1. פרשת ברכת כהנים נסמכה לפרשת נזיר ללמדנו שכהן מברך אסור בשתיית יין כמו נזיר, ומתוך כך עולה שפרשת סוטה, פרשת נזיר ופרשת ברכת כהנים קשורות זו לזו.
2. פרשת שילוח טמאים נאמרה בראש חדש ניסן, וכן נאמרו אז הפרשיות האחרונות של פרשת נשא והפרשיות הראשונות של פרשת בהעלתך.
3. הפרשיות הללו נאמרו דווקא כאן אחרי שהתורה פירטה את סדר המחנות ואת תפקידי הלויים.

ג. שיטת הרמב"ן והאברבנאל:

- הפרשות נאמרו כאן אחרי הפרשות שנאמרו בפרשת במדבר:
1. פרשת שילוח טמאים נאמרה אחרי שנאמר סדר המחנות.
  2. פרשת גזל הגר נאמרה אחרי שהתברר מי שייך לעם ישראל ומי גר.
  3. פרשת סוטה נאמרה כדי לדעת להבדיל בין הבנים הכשרים לבין הממזרים.
  4. פרשת נזיר נאמרה כדי לתת אפשרות לאנשים מבני ישראל שרוצים להתקדש, בעיקר אחרי שבני ישראל הפסיקו לעבוד במשכן.
  5. פרשת ברכת כהנים נאמרה בצמוד להקמת המשכן.

ד. שיטת הרלב"ג:

כל הפרשיות מלמדות על השלום:

1. בין אדם לחברו - שלא לגזול.

2. בין איש לאשתו - פרשת סוטה.
3. בין אדם לעצמו - שלא ישתה יין.
4. פרשת ברכת כהנים מסיימת בברכה: "וישם לך שלום".
5. פרשת הנשיאים מלמדת על השלום שהיה ביניהם, שאף אחד לא התגאה על חברו, אלא כולם הביאו בדיוק את אותו קרבן!
יש לשים לב שהמלה 'שלום', שבסוף ברכת כהנים, היא כמעט הפסוק האמצעי בפרשה: היא בסוף הפסוק הפ"ז, ואחריה פ"ט פסוקים!
עוד יש להוסיף שהספרי והמדרש רבה בפרשתנו, על המלים "וישם לך שלום", האריכו מאד בחשיבות השלום!
יהי רצון שנתנהג תמיד בדרך של שלום עם עצמנו, עם נשותינו, עם רעינו ועם כל עם ישראל.